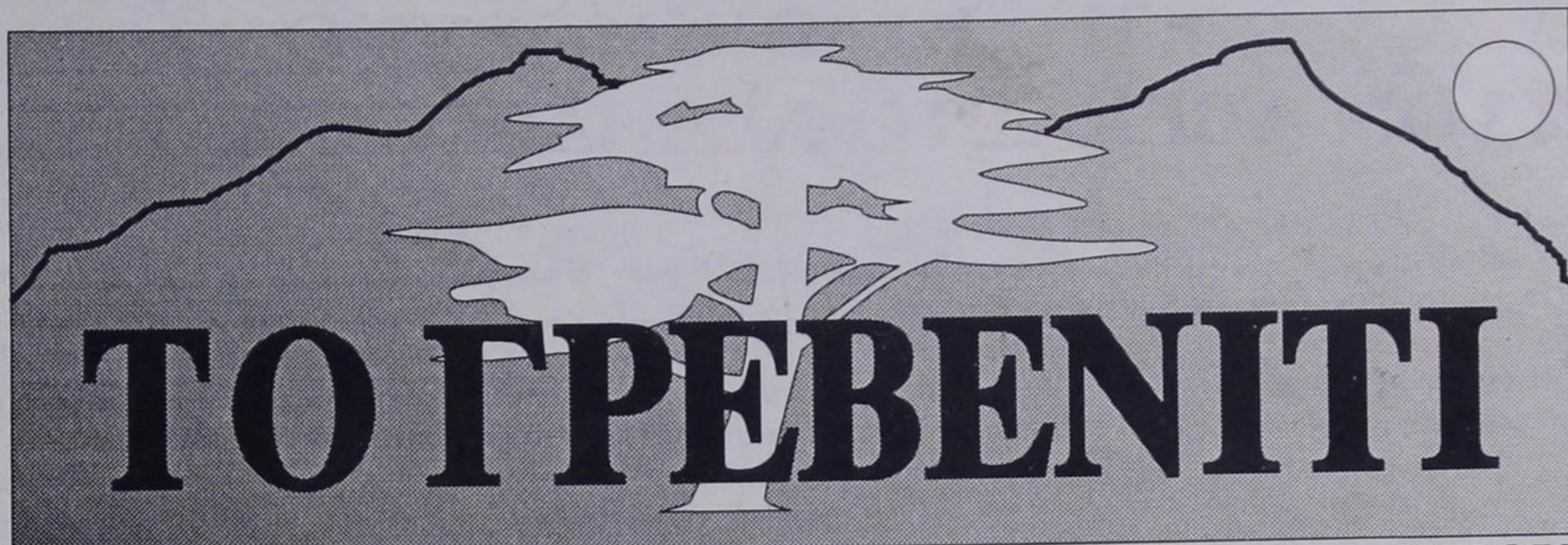

Το ιστορικό γεφύρι της Τσίπιανης Γρεβενιτίου

ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ 1ο - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 2

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΓΕΡΑΝΙΟΥ 41 - ΑΘΗΝΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1994

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Της ΡΙΚΗΣ ΜΟΤΣΗ

Είναι πραγματικά συγκινητικό για μας τους Γρεβενιτάτες που επιτέλους είδαμε να γίνεται πραγματικότητα η επιθυμία μας, να ξεκινήσει η έκδοση μιας εφημερίδας που αφορά το χωριό μας.

Αξίζουν συγχαρητήρια στο Δ.Σ. της Αδελφότητας για τις προσπάθειές της, που θα συμβάλλουν στην τόνωση του ηθικού των μόνιμων κατοίκων του χωριού, στο ξεσκάλισμα των αναμνήσεων όσων για βιοποριστικούς λόγους αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν μέσα στην Ελλάδα ή στο Εξωτερικό, στην βαθύτερη επικοινωνία όλων μας μέσα από σκέψεις, προτάσεις, αναλύσεις και κυρίως ιστορικές και λαογραφικές αναδρομές στο Παρελθόν.

Εδώ το βάρος πέφτει περισσότερο στους δασκάλους που κατάγονται από το χωριό μας και έχουν μια μεγαλύτερη ικανότητα στο γράψιμο, αλλά και στις γενιές που έζησαν την ακμή του Γρεβενιτίου πριν τον καταστροφικό για το χωριό μας πόλεμο.

Αν ξεπεράσουμε τη σεμνότητα ή δειλία που μας διακρίνει, ως προς την διατύπωση και δημοσίευση των απόψεών μας, μπορούμε να κάνουμε την εφημερίδα μας Εστία Λαογραφικού υλικού από τη μία και έκφρασης των νέων μας (όπως έγινε στο πρώτο φύλλο) από την άλλη.

Είναι ανάγκη να βγουν στην επιφάνεια παλιές ιστορίες, παραμύθια, ανέκδοτα, μύθοι και παραδόσεις, όπως αυτοί των Καλλικαντζάρων και της σπηλιάς του Γκάρου, του πατήματος του Αγίου Δημητρίου και άλλα που είναι άγνωστα στις νεότερες γενιές.

Μπορούν να καταγραφούν παλιά τραγούδια και έθιμα, εξιστόρηση πανηγυριών και γάμων, αλλά και άλλων σημαντικών γεγονότων που σφράγισαν συγκεκριμένες εποχές.

Το σημαντικότερο όμως κατά την άποψή μου είναι η καταγραφή των μεταναστών του χωριού μας από τον προηγούμενο αιώνα μέχρι σήμερα, τη χώρα της σημερινής τους διαμονής και την εξεύρεση των διευθύνσεών τους. Αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει μια αρχή για γέφυρα επικοινωνίας με τους απόδημους χωριανούς μας και κυρίως με τη δεύτερη και τρίτη γενιά μεταναστών που έχουν αποκοπεί από την Πατρίδα.

Αν όλοι μας γυρίσουμε το μυαλό μας πίσω με καλή πρόθεση, θα ανασύρουμε από το σεβούκι των αναμνήσεών μας πλούσιο υλικό.

Η αρχή έγινε.

ΚΑΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ!

Η Κοίμηση της Θεοτόκου, κεντρική εκκλησία του χωριού μας

Και στο χωριό μας δίδαξε ο Κοσμάς ο Αιτωλός

Υπάρχουν παραδόσεις, που πηγάζουν από ιστορικές μνήμες. Στις διηγήσεις αυτές υπάρχει ο κίνδυνος να αναπτυχθεί ένα ευρύ πεδίο στη μυθοπλαστική φαντασία, να δράσει "επί το μυθικότερον".

Εγώ βέβαια δεν είμαι ο κατάλληλος να βρεθώ σε τέτοια πεδία. Θα προσπαθήσω όμως να τακτοποιήσω τη σκέψη μου, να συγκροτήσω το μυαλό μου και να μεταδώσω εκείνο, για το οποίο και εγώ ο ίδιος έχω πεισθεί.

Πρέπει να θεωρηθεί ιστορικό γεγονός για το χωριό μας, ότι πέρασε και δίδαξε σ' αυτό ο ηπειρωτορουμελιώτης καλόγερος Κοσμάς ο Αιτωλός. Λαογράφοι-ιστορικοί-απλοί άνθρωποι του Ζαγοριού, δίνουν τις δικές τους απόψεις, καταθέτουν τα δικά τους ντοκουμέντα για την ευρύτερη περιοχή, που εκείνη την εποχή σηματοδεύτηκε από δύο περιοδείες του Κοσμά του

Αιτωλού σε πολλά χωριά.

Το πρώτο πέρασμα έγινε στα 1767 περίπου και με το δεύτερο, στα 1777 με 1778, κλείνει ο κύκλος των περιοδειών.

Ο μπάρμπα Κώστας ο μακαρίτης, ο δάσκαλος από το Κουκούλι, ο Λαζαρίδης, όντας λαο-

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΕΡΜΑΝΗ
Γραμματέα της Αδελφότητας

γράφος και ιστορικός του Ζαγοριού, στο βιβλίο του που έγραψε στα 1976 ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ γράφει τα εξής:

"Με πληροφόρησαν πως για το πέρασμα του Κοσμά από το Γρεβενίτι έγραψε κάπου κάποιος Κοζάνης..." σελίδα 40 του βιβλίου του. Εδώ αγαπητοί χωριανοί και φίλοι φωτογραφίζεται και φαίνεται πεντακάθαρα ότι για το

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 4

Ευχές

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας και η συντακτική επιτροπή της εφημερίδας, σας εύχονται να περάσετε με υγεία και χαρά

ΤΟ ΠΛΣΧΛ

ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΣΤΟΝ ΑΞΕΧΑΣΤΟ ΛΕΑΝΔΡΟ ΒΡΑΝΟΥΣΗ

Στις 20 Απριλίου κλείνει ένας χρόνος από τον αδόκητο χαμό του συγχωριανού μας Λεάνδρου Βρανούση. Πέθανε στην Αθήνα την ίδια ημερομηνία του περασμένου χρόνου σε ηλικία 72 ετών.

Ποιος ήταν και τι πρόσφερε ο Λεάνδρος όχι μόνο στο Πανελλήνιο αλλά και έξω από τη χώρα;

Αυτό θα προσπαθήσει η ταπεινότητά μου να περιγράψει με λίγα λόγια σε ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης, αλλά και για να μείνει αξέχαστος στις μνήμες όλων των συγχωριανών.

Γεννήθηκε στα Γιάννενα το 1921. Γονείς του ο Ιωάννης και η Ασπασία Παπαβρανούση. Παλιά αρχοντική οικογένεια του Γρεβενιτίου που για πολλά χρόνια ξενιτεύτηκαν στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας όπου και ο Λεάνδρος θα περάσει εκεί τη νηπιακή του ηλικία.

Στο Γρεβενίτι θα μάθει τα πρώτα του γράμματα στο Δημοτικό Σχολείο και στο ημιγυμνάσιο. Τις υπόλοιπες γυμνασιακές τάξεις τις τελειώνει στα Γιάννενα στη Ζωσημαία Σχολή.

Συνεχίζει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου σπουδάζει Ελληνική Φιλολογία, Ιστορία, Αρχαιολογία και ξένες γλώσσες.

Στα δύσκολα χρόνια της φασιστικής σκλαβιάς δεν έμεινε αμέτοχος. Αμούστακο παληκάρι ακόμα μπήκε στην Εθνική Αντίσταση. Εκλέγεται μέλος της Βουλής του βουλού και ήταν το νεαρότερο μέλος της.

Ανήσυχο πνεύμα όπως ήταν, δεν περιορίστηκε μετά την αποφοίτησή του από το Πανεπιστήμιο στο να διοριστεί σε κάποιο επαρχιακό γυμνάσιο για την εξοικονόμηση του επιούσιου. Στράφηκε αμέσως στην Ιστορική Ερευνα, ειδικότερα σε θέματα του Βυζαντινού και μεταβυζαντινού Ελληνισμού, κυρίως όμως σε βαλκανικά αλλά και ευρύτερα θέματα.

Η πνευματική του ακτινοβολία έγινε αντιληπτή πολύ νωρίς από τον τότε πνευματικό κόσμο της χώρας και να! Το 1956 εντάσσεται

στο επιστημονικό προσωπικό της Ακαδημίας Αθηνών. Η μεγάλη επιβράβευση γι' αυτόν ήρθε το έτος 1962 όταν του ανατέθηκε η Διεύθυνση του Μεσαιωνικού Αρχείου, το οποίο ο ίδιος αναδιοργάνωσε και με δική του εισήγηση μετονομάστηκε σε "Κέντρο Ερεύνης του Μεσαιωνικού και νέου Ελληνισμού". Σ' αυτή τη θέση μετά τη συνταξιοδότησή του παρέμεινε ως επιστημονικός συνεργάτης μέχρι το τέλος της ζωής του.

Όλα αυτά τα χρόνια, το συγγραφικό του έργο είναι τεράστιο. Οι επιστημονικές ιστορικές έρευνες, ανεκτίμητες. Η συμμετοχή του σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια τον κάνει γνωστό και έξω από τη χώρα μας.

Σαν ιδρυτικό μέλος και στέλεχος της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών θα αφιερώσει μεγάλο μέρος της ζωής του στην ιστορική μελέτη της Ηπείρου, κυρίως των Ιωαννίνων.

Οι ιστορικές έρευνες θα τον οδηγήσουν ως τα Αρχεία της Αυστρίας, όπου εκεί στα σκονισμένα χρονοντούλαπα θ' ανακαλύψει την πρωτότυπη Χάρτα του Ρήγα Βελεστινλή (Αντωνίου Κυριαζή κατά κόσμον) και θα καταφέρει να τη φέρει στην Ελλάδα για να κοσμήει σήμερα τα εθνικά μας Αρχεία. Με τον εθνεγέρτη Ρήγα και το έργο του, ο Λεάνδρος

ασχολήθηκε πολύ και το 1953 εκδίδει το βιβλίο "Ρήγας Βελεστινλής". Έργο από το οποίο για πρώτη φορά στην Ελλάδα θα παρουσιαστεί με ντοκουμέντα επιστημονικά η πνευματική προσωπικότητα του Πρόδρομου της Επανάστασης του 1821.

Γι' αυτή την αξιόλογη επιστημονική εργασία, αλλά και για ένα ακόμη μεγάλο ιστορικό του έργο που εκδόθηκε το 1952 "Αθανάσιος Ψαλίδας, ο διδάσκαλος του Γένους", η Ακαδημία Αθηνών θα του απονεμίσει βραβείο σε πανηγυρική συνεδρίαση το Δεκέμβριο του 1955 σε ηλικία 34 ετών που ήταν ιδιαιτερότητα τότε για την Ακαδημία στο να βραβεύει άτομα τόσο νεαρής ηλικίας για τα γράμματα.

Πλειάδα άλλων βιβλίων του εκδόθηκαν κατά καιρούς και κοσμούν σήμερα δημόσιες ή ιδιωτικές βιβλιοθήκες.

Σχολικά: Το Συντακτικό εις απλά μαθήματα. Τα Αρχαία Ελληνικά των πρώτων τάξεων του Γυμνασίου. Λεξικό Ρημάτων. Νεοελληνικά Αναγνώσματα Β και Δ Γυμνασίου (με συνεργασία Σφυρόερα), έργο που βραβεύτηκε από τον τότε υπουργό Παιδείας.

Εξωσχολικά: Μετά το "Ρήγα" και του "Ψαλίδα" ακολουθούν δύο τόμοι. Ο πρώτος με τον τίτλο "Κρυστάλλης-Χριστοβασίλης". Ο δεύτερος με τίτλο "Οι Πρόδρομοι" και αναφέρεται στους Ι. Βηλαρά-Χριστόπουλο.

Το 1957 επανεκδίδεται σε μικρό τόμο το έργο "Ρήγας Βελεστινλής". Για το έργο αυτό τιμήθηκε με το Α Κρατικό Βραβείο Βιογραφίας ΤΡΙΑ βραβεία ως τώρα.

Αλλα βιβλία του: Τα Χρονικά της Ηπείρου, ιστορικά και τοπογραφικά του Μεσαιωνικού Κάστρου των Ιωαννίνων. Επιστολές του Αδαμάντιου Κοραή κ.λπ. Πολυτιμότερη επίσης η εργασία του "Ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις στις παραμονές της Εθνεγερσίας" που αποτελεί αυτοτελές Κεφάλαιο, στην εκ δέκα έξι τόμων (16) Ιστορία του Ελληνικού Έθνους (τόμος ΙΑ 1957).

Το συγγραφικό του έργο είναι ατελείωτο.

Οι έρευνές του στο Μοναστήρι της Βουτσάς και των Μετεώρων, αλλά και οι χιλιάδες άλλα χειρόγραφα που έμειναν άγνωστα ως τώρα, βρίσκονται σήμερα στη διάθεση κάθε μελετητή της Ιστορίας και της Λαογραφίας χάρη στο Λεάνδρο Βρανούση. Κρίνεται επίσης σκόπιμο ν' αναφερθούν εδώ τρεις ακόμα διακρίσεις που τίμησαν τον ακάματο δάσκαλο. Η Πανηπειρωτική του απένειμε βραβείο για την πολύτιμη προσφορά του στα Νεοελληνικά Γράμματα. Τιμητικό Δίπλωμα του απονέμεται επίσης από το Δήμο Ιωαννιτών για την πνευματική του προσφορά στην Ηπειρο και το Έθνος γενικότερα. Τέλος ο Δήμος Βελεστίνου Μαγνησίας εκτός από το βραβείο του απένειμε και το "ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ". Τον ανακήρυξε ΕΠΙΤΙΜΟ ΔΗΜΟΤΗ.

Τολμώ να αναφέρω εδώ ότι αν κάποιος επισκεφτεί το Βελεστίνo θα διαπιστώσει πως η εκτίμησή τους προς το πρόσωπό του και το έργο του είναι σε τέτοιο βαθμό υπόληψης που τους αξίζει θαυμασμός. Ένα μεγάλο εύγε επίσης αξίζει στον πρόεδρο και ολόκληρο το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μας, όπου "σε απότιση ελαχίστου φόρου τιμής στον αξέχαστο άνδρα", έδωσε το όνομά του σε δρόμο της γειτονιάς όπου έζησε και μεγάλωσε.

Λυπάμαι που λόγω χώρου δεν μπορώ να γράψω περισσότερα γι' αυτόν τον πολυμαθέστατο ακάματο εργάτη της Επιστήμης και των Γραμμάτων. Γι' αυτόν τον ενάρετο, τον σεμνό, τον ήρεμο και καταδεκτικότατο πατριώτη. Γι' αυτόν τον ηθικό, τον ειλικρινή, τον λαλίστατο άνδρα, έναν από τα αμέτρητα πνευματικά τέκνα της Ευάνδρου Ηπείρου.

Αυτός ήταν ο Λεάνδρος Βρανούσης. Γνωρίστε τον, τουλάχιστον οι νέοι. Απο μας δε ας είναι αιώνια η μνήμη σου, μεγάλε Δάσκαλε!

Από μας που, το διαλαλώ με όλη τη δύναμη της ψυχής μου, πάντα σε πλησιάζουμε για ν' ακούμε και να μαθαίνουμε.

Δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ!!!

Θα είσαι πάντα ο πνευματικός μας φάρος με τα έργα που μας άφησες τα πνευματικά.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ
"ΖΑΓΟΡΙΑΝΟΣ-ΓΡΕΒΕΝΙΤΗΣ"

**Στα μαθητικά νειάτα
του χωριού μας ευχόμαστε
καλή επιτυχία
στις εξετάσεις που
έρχονται.**

Το Δ.Σ.